

Сторонні тіла м'яких тканин у дітей та спосіб їх видалення

М. І. Гриценко, Є. М. Гриценко

Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія»

Резюме. Узагальнено досвід лікування 167 дітей з сторонніми тілами м'яких тканин. В 121 випадках сторонні тіла були ферромагнітними. Запропоновано спосіб пошуку та видалення ферромагнітних сторонніх тіл за допомогою постійного магніта.

Ключові слова: сторонні тіла м'яких тканин, постійний магніт.

Инородные тела мягких тканей у детей и способ их удаления

Н. И. Гриценко, Е. Н. Гриценко

Высшее государственное учебное заведение Украины «Украинская Медицинская Стоматологическая Академия», г. Полтава.

Резюме. Обобщен опыт лечения 167 детей с инородными телами мягких тканей. В 121 случаях инородные тела были ферромагнитными. Предложен способ поиска и удаления ферромагнитных инородных тел с помощью постоянного магнита.

Ключевые слова: инородные тела мягких тканей, постоянный магнит.

Foreign bodies of soft tissue in children and method of their removal

M. I. Gritsenko, Y. M. Gritsenko

State Higher Educational Establishment of Ukraine “Ukrainian Medical Stomatological Academy”, Poltava.

Summary. The experience of treatment of 167 children with foreign bodies of soft tissue has been generalized. In 121 cases the foreign bodies were ferro-magnetic. A method of foreign body's detection and removal with a constant magnet has been offered.

Key words: foreign bodies of soft tissue, constant magnet.

Вступ. Проникнення різноманітних сторонніх тіл в тканини організму – розповсюджене явище. Їх видалення рано чи пізно стає необхідним, тому що вони часто викликають запальні процеси з загрозою розповсюдження в ділянки життєво важливих органів, а також стають причиною постійних болів, остеомієліту, нориць, трофічних виразок. Труднощі видалення сторонніх тіл загалом відомі і пов'язані з складністю їх виявлення на операційному столі, що в багатьох випадках обумовлює

виконання тривалих та травматичних оперативних втручань. Видалення сторонніх тіл звичайно виконують в операційній під загальним знеболенням. Помилковими є спроби видалення навіть поверхневорозташованого стороннього тіла під місцевою анестезією, тому що при інфільтрації м'яких тканин стороннє тіло може зміщуватися, а пошук в інфільтрованих тканинах ще більше ускладнюється. При видаленні сторонніх тіл найбільш відповідальним моментом є процес уточнення напрямлення, глибини розташування, місця знаходження їх у тканинах. Відсоток невдач при видаленні сторонніх тіл складає від 12,5 до 30% [3,4].

Особливо складні для видалення маленькі короткі гострокінечні предмети, такі, як голки, оскільки під час операції вони легко зміщуються та мігрують в глибину. Їх видалення рекомендують проводити в операційній під контролем екрану [1,2].

Для видалення сторонніх тіл (в особливості з ока) широко використовують пристрої, що включають магніти (Авторські свідоцтва СРСР № 31301389, 1124962, 1386177, 1748802).

Матеріали та методи. За період з 1988 по 2010 рік в хірургічному відділенні дитячої міської клінічної лікарні м. Полтави знаходилося на лікуванні 167 дітей (102 (61,1%) хлопчиків та 65 (38,9%) дівчаток) з сторонніми тілами м'яких тканин. За віком пацієнти розподілилися наступним чином: до 3 років – 18 (10,8%) дітей, від 3 до 7 років – 29 (17,4%), від 7 до 14 років – 116 (69,4%), старше 14 років – 4 (2,4%) дитини. За локалізацією: в м'яких тканинах голови сторонні тіла містилися в 9 (5,4%) випадках, тулуба – в 6 (3,6%). В м'яких тканинах верхньої кінцівки сторонні тіла локалізувалися в 13 (7,8%) спостереженнях: в ділянці кисті – 8 (4,8%), передпліччя – 3 (1,8%), ліктьового суглоба – 1 (0,6%), плеча – 1 (0,6%). Переважною локалізацією сторонніх тіл була нижня кінцівка – 140 (83,8%) випадків: в ділянці гомілки – 12 (7,2%), гомілковоступневого суглобу – 3 (1,8%), колінного суглобу – 17 (10,2%), стегна – 7 (4,2%), ступні – 101 (60,4%). Найпоширенішими сторонніми тілами були феромагнітні

(уламки голок, металичні стержені, уламки металу) – 121 (72,5%) випадків. Крім металевих сторонніх тіл в 19 (11,4%) випадках відмічалось скло, в 27 (16,1%) – тріски.

Результати та їх обговорення. Поширеним способом видалення феромагнітних рентгенконтрастних сторонніх тіл є пошук під постійним рентгенологічним контролем. Недоліками цього способу є променеве навантаження на пацієнта та медперсонал, що особливо небажано в зонах з неблагоприємним радіаційним фоном.

Для полегшення видалення феромагнітних сторонніх тіл м'яких тканин був розроблений власний спосіб (Пат. 51420 U України) [5], що полягає у наступному. Під загальним знеболюванням, після обробки операційного поля, в проекції знаходження стороннього тіла поміщують стерильний постійний магніт, його положення на шкірі є орієнтиром для хірургічного доступу. Подальший пошук стороннього тіла виконують після розтину тканин, помістивши магніт в рану, з допомогою немагнітного затискача, орієнтуючись на положення магніту в рані. Використовували неодимові магніти у формі шайби, розмірами D3-5 – H3 mm. Неодимові магніти – постійні магніти, що виробляються методами металургії порошків із суміші неодиму, заліза та бору. Такі магніти виробляють дуже сильне магнітне поле, яке перекладається на велику силу притягнення.

З використанням запропонованого способу було видалено феромагнітні сторонні тіла м'яких тканин у 15 пацієнтів. Всі хворі одужали. Ускладнень пов'язаних з використанням способу не було. До впровадження способу середня тривалість операції по видаленню стороннього тіла складала 27 хвилин, але в деяких випадках оперативні втручання тривали до декількох годин. Після впровадження способу тривалість операції по видаленню стороннього тіла обмежується 10-15 хвилинами.

Висновки:

Використання запропонованого способу дозволяє полегшити пошук та видалення феромагнітних сторонніх тіл м'яких тканин, скоротити тривалість та

травматичність оперативного втручання, уникнути променевого навантаження на пацієнта та медичний персонал.

Література

1. Ашкрафт К. У. Детская хирургия: в 3 т. / К. У. Ашкрафт, Т. М. Холдер. – СПб.: Раритет-М, 1999. – Т. 1 – 364 с.
2. Бабаев Х. Б. Инородные тела мягких тканей / Х. Б. Бабаев, Б. Н. Тачмурадов // Здоровоохранение Туркменистана. – 1982. - №6. – С. 44-47.
3. Мамедов А. Г. Направление разреза при удалении инородных тел из тканей / А. Г. Мамедов // // Вестник хирургии. – 1984. - №12. – С. 55-56.
4. Мамедов А. Г. Устройство и способ для уточнения локализации инородных тел мягких тканей / А. Г. Мамедов // Хирургия. – 1985. - №10. – С. 88-90.
5. Пат. 51420 U України, МПК7 А61В17/50. Спосіб видалення феромагнітних стронніх тіл мяких тканин/ Гриценко М. І., Гриценко Є. М. (Україна). - № u201001979; Заявл. 23. 02. 10; Опубл. 12. 07. 10. Бюл.№13, 2010.